Materijalne mogućnosti Lijepe naše nikad nisu bile na osobito visokoj razini. Kriza je dodatno smanjila materijalne mogućnosti Lijepe naše, pa se, na prvi pogled, smanjenje prava korisnika proračunskih sredstava čini razboritom i nužnom mjerom. Na ovim sam stranicama nebrojno puta predlagao smanjenje materijalnih prava korisnika proračunskih sredstava. Međutim, čini mi se da potezi Vlade više žele zadiviti predstavnike EU nego uistinu restrukturirati državu. Drugim riječima, potrebno je najprije restrukturirati državnu birokraciju, a, potom, obazrivo smanjiti socijalna prava korisnika proračunksih sredstava.

Od uspostave Lijepe naše državna je birokracija stalno bujala. Ni danas nije ništa učinjeno kako bi se birokracija smanjila. Ipak, kao pojavni oblik proračunske drame potrebno je identificirati 1998. godinu kada je uveden PDV. Uvođenje PDV-a bilo je višedimenzionalno tragična operacija. Naime, kao što sam više puta pisao na ovim stranicama, umjesto da neočekivano visoke porezne prihode, uslijed uvedenog PDV-a, iskoristimo kako bi sanirali državnu blagajnu, tadašnja je Vlada povećala prava korisnika proračunskih sredstava. Kako se je u narednoj 1999. godini BDP realno smanjio, to su povećana prava postala, i do danas ostala, kamen oko vrata državnoj blagajni. Kao što sam to više puta isticao tadašnja zamjena svih poreza na potrošnju jedinstvenom poreznom stopom PDV-a od 22% nije bila istinita. Razlog razlici poreznih prihoda temelji se u podcjenjivanju, da ne kažem ignoriranju, učinka ovog poreznog oblika na zalihe. Tada sam jasno poručio Vladi kako će porezni prihodi biti veći za cca 7 milijardi kuna – i bili su. Međutim, zalihe možete oporezovati sam jednom. U narednim je godinama procjena poreznih prihoda bila korektna, ali, gle vraga, uvjek je manjkalo. Manjak proračunskih sredstava bio bi i veći da nema čega? – deficita robne razmjene s inozemstvom. Deficit robne razmjene, po mojim konzervativnim procjenama, doprinosio je smanjenju proračunskog deficita za 3% kako sam to pokazao u svojim radovima.

Sada, kada se deficit vanjskotrgovinske razmjene s inozemstvom smanjuje, povećava se pokrivenost uvoza izvozom, smanjuju se porezni prihodi proračuna. Zbrojimo li smanjenje poreznih prihoda zbog smanjenja gospodarske aktivnost i smanjenje poreznih prihoda temeljem uravnoteženja robne razmjene s inozemstvom dolazimo do biti proračunskih problema. Vlada je danas toga svjesna u većoj mjeri nego što je to bila jučer. Međutim, ono što Vlada ne želi učiniti je restrukturiranje države. Bez restrukturiranja države problemi se neće rješiti.

Restrukturirati bilo koji sustav znači promjeniti, „ispeglati“ elemente sustava kako bi isti postali učinkovitiji. To rade tržišno orijentirane tvrtke. Na žalost to ne rade tvrtke u pretežnom ili

potpunom državnom vlasništvu. I dalje, to ne radi Vlada niti jedinice lokalne uprave i samouprave. Restrukturiranje znači – krurgiju. Jedan od mojih prijedloga je svakako smanjenje broja jedinica lokalne uprave i samouprave za devedeset posto (sic!). Drugim riječima, potrebno je maksimalno 60 – 70 jedinica lokalne uprave i samouprave. Na državnoj razini valja restrukturiranje započeti od Sabora koji donosi konfuzne i nesustavne zakone koje je potom teško, ponekad i nemoguće, provesti u praksi. Uređen pravni okvir je prvi korak na putu restrukturiranja države. O tome se ne raspravlja, iako nas predstavnici Vlade uvjeravaju da restrukturiranje države samo što nije počelo. Smisao zakonskih propisa je da budu jasni i opreratiavni, umjesto toga oni su u Lijepoj našoj konfuzni i predstavnici državne birokracije imaju mogućnost „vlastite“ interpretacije pa nečudi da su rješenja različita - od slučaja do slučaja. Osim toga, svaka promjena zakona ili donošenje novog zakona zahtjeva učenje i operacionalizaciju koja se ne čini. Često se u prijedlozima novih zakona navodi da oni ne iziskuju nove troškove. To naprosto nije istina. Promjena bilo kojeg zakona iziskuje troškove, bar u vrijeme njegove implementacije, da ne kažem da novi propis uvijek mjenja odnos i položaj zainteresiranih.

Primjera radi moj prijeglog porezne reforme polazi od potrebe da se broj djelatnika u poreznoj upravi smanji na polovinu. Samo tako visoki zahtjevi predstavljaju restrukturiranje ostalo je – „peglanje“. Peglanje kako ga ja definiram je kontinuiran proces o čemu mogu svjedočiti tržišno orijentirani poduzetnici.

Dakle, da zaključim. Smanjenje prava korisnika proračunskih sredstava je nužno. Ono što želim reći jest da smanjenju prava proračunskih korisnika slijedi restrukturiranje državne birokracije. Osim toga, iako u Vladi misle drugačije, daleko je teže izvršiti reformu sustava po kojem korisnici proračunskih sredstava ostvarju svoja prava od restrukturiranja države. I dalje, restrukturiranje države znači učinkovitiju državu, pa će, prema tome, uštede koje ostvarimo restrukturiranjem državne birokracije zahtjevati manje rezove nego ukoliko izostane restrukturiranje države.